

Barn- och utbildningsnämndenUtbildningsdepartementet
Skolenheten**Remissvar SOU 2025:44 Förbättrat stöd i skolan,
U2025/01067**

Dnr BUN 2025/47

Sammanfattning

Ekerö kommun har fokuserat remissvaret på de förslag som gäller grundskolan. Kommunen instämmer eller instämmer delvis med förslag 6.1 - 6.4 men lyfter flera utmaningar och risker med förslagen. Bedömningen är att förslaget i sin helhet kommer innebära betydande kostnadsökningar och att utredningen inte tagit tillräcklig höjd för dessa. Vi tror att antalet anmälningar och utredningar om särskilt stöd kommer öka i antal, inte minska, och bedömningen är att utredningens förslag inte heller kommer att leda till att stöd sätts in snabbare. Vidare anser kommunen att det är bra att minska dokumentationsbördan men behovet av viss kartläggning och dokumentation kvarstår för att stödet som sätts in ska matcha behoven. Bedömningen är att förslaget om stödundervisning bedöms som obehövligt om utredningens övriga förslag efterlevs. Kommunen motsätter sig även förslagen 6.6 och 6.7 då dessa riskerar att skapa många särskilda undervisningsgrupper samt inte ge rätt elever stöd utanför ordinarie klassrum.

Ekerö kommun ser en utmaning kopplad till att flera av förslagen lyfter att enskilda lärarens kompetens behöver öka inom flera områden för att kunna leva upp till förslagen. Vi ser att detta kan bli en utmaning både gällande när och hur, den kompetenshöjningen ska ske, samt vad det innebär för den enskilda läraren och organisationen i stort.

På det stora hela anser Ekerö kommun att förslaget i sin helhet innehåller en del motstridigheter. Att förslagen tar ut varandra eller rent av motverkar varandra. Bland annat synen på diagnoser, i vissa delar kan förslaget tolkas som att diagnos krävs för ett visst stöd.

6.1 Bestämmelserna om extra anpassningar ska avskaffas i samtliga skolformer

Ekerö kommun instämmer i förslaget att avskaffa extra anpassningar och att dessa ska införlivas i ordinarie undervisning i form av ledning och stimulans men det finns utmaningar med förslaget som måste beaktas. Det finns en utmaning i att tydliggöra vilket stöd och vilka anpassningar som läraren

förväntas göra i den ordinarie undervisningen. Kommunen ser en tydlig koppling till förslaget om en undervisning som alla elever kan följa. Båda dessa förslag ställer krav på hög kompetens hos läraren, se resonemang kring detta under 6.3.

Ytterligare en utmaning är att säkerställa att läraren har möjlighet att möta elevernas behov genom ledning och stimulans. När läraren inte behöver visa vilket stöd hen sätter in är risken att fler elever anmäls till rektor för utredning om särskilt stöd. Dokumentationsbördan för lärare minskar men det finns risker med att stöd inte dokumenteras. När det särskilda stödet ska sättas in kan eleven bli utsatt för samma anpassningar och insatser som hen redan fått ta del av utan effekt men även det motsatta, dvs. det förutsätts att en elev fått ta del av vissa anpassningar som en del av ledning och stimulans men att så inte har skett. Om förslaget ska fungera är det viktigt att det tydligt framkommer vilka olika former av stöd som förväntas ingå i ordinarie undervisning.

6.2 Garantin för tidiga stödinsatser och nationella prov i årskurs 3 ska avskaffas

Ekerö kommun instämmer i förslaget att avskaffa de nationella proven i årskurs 3. Utifrån det nuläge som framkommer i utredningen är det tydligt att de nationella proven i årskurs 3 inte fyller en önskad funktion. De är inte ett bra verktyg för att identifiera elevers behov. Förslaget att ersätta nationella proven med standardiserade test stödjer vi, se resonemang kring detta nedan under 6.4.

När garantin för tidiga stödinsatser tas bort är det viktigt att det finns rutiner för hur det tidiga stödet skall utformas och sättas in.

6.3 Alla barn och elever ska kunna följa undervisningen

Ekerö kommun instämmer i förslaget att alla barn och elever ska kunna följa undervisningen men ser utmaningar som måste hanteras. Att anpassa undervisningens form och innehåll utifrån elevernas förutsättningar ställer höga krav på specifik kompetens hos läraren. När denna kompetens saknas är det rektors ansvar att läraren får kompetensutveckling och/eller handledning. Utmaningen här blir att hitta rätt kompetensutveckling. Vi föreslår en utredning om innehållet på lärarutbildningen vilket vi ser krävs för att höja kompetens och möjliggöra att lärare kan utforma en undervisning som alla kan följa.

Istället för att lägga hela ansvaret för att utveckla undervisningen på lärarna borde den samlade elevhälsan inkluderas. Att skapa en undervisning som kan möta elever över hela begåvningsspannet och med varierande funktionsnivå vad gäller övriga kognitiva förmågor kräver en samlad elevhälsokompetens. Lärarens ämneskunskaper och pedagogiska expertis tillsammans med specialpedagog/speciallärares fördjupade kompetens i pedagogik förenat med skolpsykologens kompetens gällande inlärning, utveckling och kognitioner utgör ett team som täcker in undervisningens samtliga aspekter och bör ledas av skolledningen.

Relationskompetens är, som utredningen lyfter, en viktig del för att möjliggöra lärande och skapa motivation. Speciellt viktigt är det att läraren lyckas skapa och vidmakthålla goda relationer till elever i svårigheter. Kommunen ser att det kan bli utmaningar i praktiken att säkerställa att lärare utvecklas och kompetens höjs inom de områden där behovet finns. En utmaning är att det i dagens skola är så stoffyllt vilket gör det svårt för lärare att prioritera tid för relationsskapande aktiviteter. Undervisningen och den dagliga verksamheten är den naturliga arenan för att skapa relationer men både lärarens och elevens stress över stoffträngseln kan sätta hinder.

6.4 Standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov

Ekerö kommun instämmer med förslaget att standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov men ser utmaningar som måste beaktas. En utmaning är att ta fram reliabla och valida standardiserade tester. Vidare är det en utmaning att lyckas knyta insatser till de behov testerna identifierar, det avgör huruvida införandet gagnar eleverna. Det räcker inte att identifiera att en elev har behov av stöd om det inte finns tydliga metoder/insatser som kan möta dessa behov. Läraren behöver stöd av specialpedagog/speciallärare för att tolka resultaten och möta identifierade behov med rätt stöd.

6.5 Stödundervisning ger ett snabbt och flexibelt stöd

Ekerö kommun ser utmaningar i förslaget om att stödundervisning ger ett snabbt och flexibelt stöd i sin helhet men instämmer i vissa delar. Vi ser utmaningar med denna stödsats och att den inte fyller någon funktion om man lyckas med 6.1 och 6.3. Genom att ta bort extra anpassningar och istället bredda vad som ingår i ledning och stimulans samt utveckla en undervisning som alla elever kan följa borde stödundervisning inte vara behövlig. De elever som inte kan följa den ordinarie undervisning torde inte heller vara hjälpta av förslaget om stödundervisning. Stödundervisning, som den beskrivs i förslaget, ska ges till elever som behöver ämnesspecifikt stöd och inte de elever som har mer omfattande stödbehov. Risker finns att incitamentet för att skapa en undervisning som är varierad och möter alla elevers behov sjunker med stödundervisning som ett alternativ.

6.5.8 Stödundervisning skall vara undervisning av hög kvalitet blir motsägelsefull och stärker ovan lyfta risk. Det är den ordinarie undervisningen som ska vara av hög kvalitet och om den är det behövs inte stödundervisning.

Ytterligare svårigheter med förslaget är att läraren ensam ska vara den som bedömer om en elev ska ha stödundervisning och besitta kompetens att avgöra vilka behov eleven har. För att utröna om en elev har mer långtgående stödbehov till följd av språksvårigheter, koncentrationssvårigheter, svag teoretisk begåvning eller annan funktionsnedsättning krävs en utredning eller kartläggning. Risker med stödundervisning blir annars att det blir ett stöd som ges men som inte är korrekt utifrån elevens behov och värdefull tid utan korrekt stöd går förlorad.

Ytterligare argument som talar emot förslaget är att rektor är den som ska ansvara för att skapa grupper för stödundervisning och de skall utgå från elevernas ämneskunskaper, ålder, mognad och förutsättningar i övrigt. Om den enskilde läraren inte ska dokumentera och kartlägga för att begära stödundervisning behöver rektor på något sätt skaffa sig översikt över beskrivna kunskaper om varje enskild elev vilket bedöms utmanande.

Kommunen stödjer förslaget 6.5.6 då vi tror det kommer gagna alla elever och lärare att se över gruppstorlek.

6.6 Utredning av en elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd skall ges

Ekerö kommun motsätter oss förslaget i sin helhet men stödjer vissa delar. En risk med förslaget är att om läraren inte behöver redogöra för vilket stöd som provats innan eleven anmäls för utredning medför att eleven kan komma att mötas med samma eller liknande stöd som redan provats.

Alternativt att utredningen förutsätter att eleven fått det stöd som hen har rätt till genom ledning och stimulans och att den formen av stöd då uteblir/aldrig prövas. Vi ser en risk att förslaget kan leda till att det istället tar längre tid innan eleven får rätt stöd. En annan risk med förslaget är att det blir många fler elever som anmäls och utreds för behov av särskilt stöd än vad som är behövligt eftersom kravet på genomförda insatser av läraren/ledning och stimulans inte behöver redovisas.

I avsnitt 6.6.2 förtydligas att en utredning om särskilt stöd ska inledas snabbare än vad som görs idag. Det är naturligtvis bra om en elevs behov av stödinsatser påbörjas så snart ett behov av särskilt stöd uppmärksammas. Risken är att antalet anmälningar till rektor kommer att öka om kravet på att andra stödinsatser först ska ha prövats tas bort. Kommunen ser inte hur utredningen kommit fram till att den risken är låg. Utredningen redan påtalat att elever med språksvårigheter, koncentrationssvårigheter, svag teoretisk begåvning eller annan funktionsnedsättning inte kommer vara målgrupp för stödundervisning. Kommunen ställer sig tveksamma till att de fåtal elever som vi bedömer skulle vara aktuella för stödundervisning kommer minska elevgruppen vilka är i behov av särskilt stöd. Att det särskilda stödet upplevs sättas in sent i dagsläget tror vi inte beror på att behoven upptäcks sent eller att det tar lång tid att utreda behoven utan snarare att det är resursbrist i skolan. Rektor kan ha svårt att möjliggöra och skapa de resurser/förutsättningar som behövs för att kunna ge det särskilda stöd som behövs.

Kommunen motsätter sig delvis förslaget 6.6.5 *Särskilt stöd elevens behov skall styra hur särskilt stöd ges*. Med detta förslag blir det lättare att placera elever, som kan uppfattas som utmanande och som ställer högre krav på en differentierad undervisning, eftersom läraren enligt utredningen inte behöver dokumentera eller redovisa vilka insatser som givits till eleven inom ledning och stimulans innan en anmälan om särskilt stöd görs. Vi befärar att det kommer leda till att elever med funktionsnedsättningar, de som i delbetänkandet beskrivs inte vara hjälpta av stödundervisning, kommer att placeras i särskild undervisningsgrupp.

Det är också oerhört viktigt är att säkerställa att lärare får den kompetens och det stöd de behöver för att fatta välgrundade beslut i sina anmälningar om stödbehov.

6.7 Elevers stödbehov ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp

Ekerö kommun motsätter sig förslaget då vi ser flera risker/utmaningar. En risk är att om utgångspunkten är att särskilt stöd ges utanför den ordinarie klassen kommer antalet särskilda undervisningsgrupper att öka. Det kan innebära svårigheter i en verksamhet som redan idag har en del utmaningar kring resursfördelningen, vi ser att det kan bli svårt för rektor att klara detta inom budget. Vidare ser vi att det finns en risk gällande vems behov som kommer styra vart stödet ges. Elevens behov ska styra på vilket sätt och vilket stöd eleven får. Många gånger handlar "rätt stöd" inte om i vilken miljö/sammanhang stödet ges utan att det är just "rätt stöd". Ett stöd som sätts in för att det möter ett identifierat behov hos den enskilde eleven. När stöd ska ges utanför ordinarie klass är risken att det blir placeringen i särskild undervisningsgrupp eller enskilt som bedöms vara stödet. Elever som har ett stort stödbehov men som inte har ett utåtagerande beteende eller utmaningar som påverkar studieron riskerar att bli kvar i klassrummet även då de skulle vara betjänta av ett annat sammanhang. Medan elever som med rätt utformad undervisning och med rätt ställda förväntningar skulle klara att ta till sig stöd i klassrummet bedöms behöva ett annat sammanhang av orsaker som kanske inte är grund för en sådan placering.

Konsekvenser

Konsekvenser beskrivs i avsnitten ovan.

För Ekerö kommun

Anita Jernberger (L)

Tjänstgörande ordförande i Barn- och utbildningsnämnden